

**BOSHLANG'ICH TA'LIMDA
XALQARO BAHOLASH TAJRIBASI:
MUAMMO, YECHIMLAR VA
ISTIQBOLLAR**

**XALQARO ILMIIY-AMALIY ANJUMAN
MATERIALLARI**

Buxoro, 2022-yil, 29-mart

Бошланғич таълимда халқаро баҳолаш тажрибаси: муаммо, ечимлар ва истиқболлар

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ
МАКТАБГАЧА ВА БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ ФАКУЛЬТЕТИ
БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМ МЕТОДИКАСИ КАФЕДРАСИ**

***БОШЛАНҒИЧ ТАЪЛИМДА ХАЛҚАРО
БАҲОЛАШ ТАЖРИБАСИ: МУАММО, ЕЧИМЛАР
ВА ИСТИҚБОЛЛАР***

ХАЛҚАРО ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АНЖУМАН

МАТЕРИАЛЛАРИ

2022 йил, 29 март

БУХОРО – 2022

6. Ochilov M. Ochilova N "O'qituvchi odobi". – T O'qituvchi 2004
7. "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi" Oliy ta'lim :meyyoriy hujjatlar to'plami . – T., Sharq nashriyoti .2001.
8. J.Yo'ldoshev , F.Yo'ldosheva ,G .Yo'ldosheva . "Interfaol ta'lim sifat kafolati". – T ., 2009

SPORT MURABBIYLARINI TAYYORLASHDA ETIKA MASALALARI

Sh. M. Salixov, BuxDU o'qituvchisi

Mazkur maqolada sport murabbiylarining etika madaniyati, muomala madaniyati, muloqot jarayonida o'z sportchilari bilan axborot almashinuvida etika qoidalariga, axloq normalariga va uning shaxs hamda jamiyat hayotidagi sport murabbiylarining hayotidagi o'rnini shakllantirish haqida ochib beriladi.

Kalit so'zlar: *Sport murabbiysi, sport faoliyati, jismoniy tarbiya, etika madaniyati, muomala madaniyati, axloqshunoslik.*

This article describes the ethical culture of sports coaches, the culture of behavior, the rules of ethics, ethics and its role in the lives of sports coaches in personal and social life in the exchange of information with their athletes in the process of communication.

Keywords: *Sports coach, sports activities, physical education, ethics culture, behavioral culture, ethics.*

В данной статье описывается этическая культура спортивных тренеров, культура поведения, правила этики, этики и ее роль в жизни спортивных тренеров, в личной и общественной жизни при обмене информацией со своими спортсменами в процессе общения.

Ключевые слова: *спортивный тренер, спортивная деятельность, физическое воспитание, культура этики, культура поведения, этика.*

So'nggi yillarda mamlakatimizda sportga qaratilayotgan e'tibor bu sohada alohida yo'nalishlarni rivojlantirish, nafaqat sportchi yoshlarni balki bo'jak sport murabbiylarini ham tayyorlashda alohida tamoyyilarga asoslanib harakat qilish yo'llari ishlab chiqilgan. Prezidentimiz Shavkat Miromonovich Mirziyoyevning sportga qaratayotgan e'tiborlari jamoaviy sport turlarini rivojlantirishga tubdan yangicha yondashishlar nafaqat sportchilarni tayyorlashda balki murabbiy shaxsini tayyorlashda ham alohida yo'nalishlar ishlab chiqilgan. Buning yaqqol misoli sifatida Prezidentimizning beshta muhim tashabbuslarini misol qilib ko'rsatishimiz mumkin bo'ladi. Muhim tashabbuslarining biri sport ekanligi ham mamlakatimizda sportga qaratilayotgan e'tiborning qanday darajada ekanligini yaqqol ko'rsatmoqda.

Bo'lajak murabbiylarning eng asosiy muammolaridan biri deb ko'p muttaxislar etika madaniyatini sanab o'tishadi. Eng avvalo etika madaniyati o'zi nima degan savolga bo'lajak sport murabbiylari uchun eng qiyin savollardan biri hisoblanadi. Sport mutaxislarining izlanish jarayonlarida etika masalasiga kata e'tibor qaratish lozimligi doimo ta'kidlab kelinadi. Murabbiy shaxsi eng avvalo sportchi yoshlarni tarbiyalash jarayonida uning yosh davrlari e'tibor qaratishi bo'lajak sportchilarni tayyorlashda eng avvalo etika madaniyatig aham eng muammo sifatida qarashi lozimligi doimo ta'kidlab kelinadi. Mamlakatimizda sportning alohida davlat siyosati darajasida olib borilishi har bir olipi o'yinlari jahon chempionatlaridan so'ng sportchilarga yo'naltirilayotgan moddiy e'tibor juda kata motivasiya bo'lib xizmat qilishi doim alohida ta'kidlab kelinadi. Oxirgi Tokio olimpia o'yinlaridan so'ng nafaqat sportchilar balki ularning murabbiylariga ham moddiy qaratilgan e'tibor ularga sportchilardan kam bo'lmagan resurslarni jalb etish juda kata sport murabbiysiga bo'lgan davlat miqyosidagi jarayon ekanligi muhim o'rin tutadi.

Hozirgi zamon sport jarayonlarida murabbiy shaxsining shakllanishida nafaqat jismoniy balki yangi texnologiyalardan foydalanish ham muhim o'rin tutadi. Olib borilayotgan barcha yangi tadqiqotlar yangi texnologiyalarda foydalanilgan holda olib borilishi ham XXI asrning texnologiyalar asri va innovatsion yondashuvni talab etishi muhim hisoblanadi. Ko'p hollarda murabbiy etika madaniyati bo'lajak sportchilarni tayyorlashda eng muhim omil bo'lishi muhim vazifalardan biridir.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev raisligida 31-oktabr kuni jismoniy tarbiya va sport sohasida boshqarish tizimini takomillashtirish, ommaviy sportni rivojlantirish, iqtidorli sportchilarni tanlash va tarbiyalash, sohani malakali kadrlar bilan mustahkamlash hamda zamonaviy sport inshootlarini barpo etish masalalariga bag'ishlangan yig'ilish o'tkazildi.

Unda O'zbekiston Respublikasi Bosh vaziri, Prezidentning Davlat maslahatchisi, tegishli vazirlik va qo'mitalar rahbarlari ishtirok etdi.

Mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sportni ommalashtirish ijtimoiy siyosatning muhim yo'nalishlaridan biri etib belgilangan. Chunki sport aholi salomatligini mustahkamlash, yosh avlodni sog'lom va barkamol etib tarbiyalash orqali jamiyatda sog'lom turmush tarzini qaror toptiradi. Turli kasalliklar, yoshlar o'rtasida zararli odatlarning oldini oladi. Sport yuksak madaniyat, vatanparvarlik tuyg'ularini shakllantirishda ham muhim o'rin tutadi. Bu sohada erishilgan yutuqlar mamlakatni dunyoga tanitadi, barcha yurtdoshlarga g'urur-iftixor bag'ishlaydi.

Mustaqillik yillarida bu borada keng ko'lamli ishlar amalga oshirildi. Aholining, ayniqsa, yosh avlodning jismoniy tarbiya va ommaviy sport bilan muntazam shug'ullanishi uchun zarur sharoitlar yaratildi. Shahar va qishloqlarda zamonaviy sport komplekslari bunyod etildi. "Umid nihollari", "Barkamol avlod" va Universiada musobaqalari yoshlarni ommaviy sportga, sog'lom turmush tarziga oshno qilish vositasiga aylandi.

Iste'dodli bolalarni tanlash va professional sportchilarni tayyorlash bo'yicha uzluksiz tizim yaratildi. Umumta'lim maktablari va bolalar sport majmualaridagi mashg'ulotlarda qobiliyati ko'zga tashlangan o'g'il-qizlar bolalar va o'smirlar sport maktablari, sport kollejariga olinib, professional yondashuvlar asosida tarbiyalanmoqda. Oliy o'quv yurtlari va o'quv-yig'in mashg'ulotlarida mahoratini oshirmoqda.

Buning natijasida mamlakatimiz sportchilari jahonning nufuzli musobaqalarida yuksak g'alabalarni qo'lga kiritib, xalqimiz salohiyatini butun dunyoga namoyon qilmoqda. Xususan, sportchilarimiz 2020-yili Tokio olimpiya o'yilarida 3 ta oltin olinishi Paralimpiya o'yinlaridagi kata natijalar 8 ta oltin medal yutib olinishi ma'lum bir darajada sport murabbiylarining kata va mashaqatli etik mehnatini ko'rsatib turmoqda.

Prezidentimiz Shavkat Mirziyoyevning joriy yil 15-fevraldagi «Madaniyat va sport sohasida boshqaruv tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmoni mamlakatimiz sporti rivojida yangi davrni boshlab berdi. Farmonga binoan O'zbekiston Respublikasi Jismoniy tarbiya va sport davlat qo'mitasi tashkil qilindi. Aholi keng qatlamini sport bilan shug'ullanishga jalb etish, jismonan sog'lom avlodni tarbiyalash, sport industriyasi va infratuzilmasini rivojlantirish, shahar va tumanlarda ommaviy sport tadbirlari va musobaqalar o'tkazish, Milliy olimpiya qo'mitasi, sport turlari bo'yicha federatsiyalar va assotsiatsiyalar bilan birgalikda iste'dodli sportchilarni tanlash, tayyorlash va mahoratini oshirish, kadrlar tayyorlash, sohaga zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va xalqaro aloqalarni kengaytirish uning asosiy vazifalari etib belgilandi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Salixov.Sh. va boshq. Psychological Characteristics Of Increasing Cognitive Activity In Elementary School Students //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.
2. Salixov.Sh va boshq. Psychological Characteristics Of Increasing Cognitive Activity In Elementary School Students //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2021. – Т. 7. – №. 7.

BO'LAJAK CHEMPION SPORTCHILARNI TAYYORLASHDA ULARNING TEMPERAMENTAL SIFATLARINI O'RGANISH

Sh. M. Salixov, BuxDU o'qituvchisi

T. M. Salixov, BuxDU o'qituvchisi

Mazkur maqolada bo'lajak sportchi chempionlarni tayyorlashda ularning individual-psixologik sifatlarini o'rganish ya'ni temperamental sifatlarini o'rganish alohida o'rin talab etadi. Eng avvalo temperament bu inson xarakter sifatlaridir, har bir sportchining kelajakda yetuk natijalarga erishishiga asosiy omil bo'lib uning xarakter sifatlari xizmat qilishi haqida ochib berilgan.

Kalit so'zlar: *Sport murabbiysi, sport faoliyati, jismoniy tarbiya, Temperament, sport psixologiyasi, sport yutuqlari. xarakter sifatlari.*

In this article, the study of individual-psychological qualities, ie the study of temperamental qualities, requires a special place in the preparation of future athletes champions. First of all, temperament is a human character trait, and it is revealed that the character traits of each athlete will be a key factor in achieving great results in the future.

Keywords: *Sports coach, sports activities, physical education, temperament, sports psychology, sports achievements. character traits.*

В данной статье изучение индивидуально-психологических качеств, т.е. изучение качеств темперамента, требует особого места в подготовке будущих спортсменов-чемпионов. Прежде

G. M. Sayfullayev, F. Yodgorov, 3 - SINFDA TABIATSHUNOSLIKNI O'QITISHDA TA'LIMNING INTERFAOL METODLARIDAN FOYDALANISH.....	97
Бабаева Ш.Б., МЕТОДЫ МОДЕЛИРОВАНИЯ СИНТАКТИЧЕСКИХ ПОНЯТИЙ НА УРОКАХ РОДНОГО ЯЗЫКА.....	99
А.И.Бахронова, М.Садирова, БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРНИ АХЛОҚИЙ ТАРБИЯЛАШГА ТАЙЁРЛАШДА ДАРСДАН ТАШҚАРИ МАШҒУЛОТЛАРНИНГ ОЛИБ БОРИЛИШИ	101
Д. Р.Носирова, ИНТЕГРИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ РУССКОМУ ЯЗЫКУ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ С УЧЕТОМ РЕГИОНАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ.....	103
Узакова А.Б., Рохатова З.И. РАБОТА С ТЕКСТОМ ПРИ РАЗВИТИИ РЕЧИ НА УРОКАХ РОДНОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРНОГО ЧТЕНИЯ В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ.....	105
G. M. Sayfullayev, D. Sattorova. ATROF TABIAT BILAN TANISHTIRISH JARAYONIDA BOLALARDA SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	107
G'. M. Sayfullayev, I. Temirova, BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARINI TABIAT BILAN TANISHTIRISHNING TARIXIYLIGI	108
G. M. Sayfullayev, S. Namozova, SINFDAN TASHQARI ISHLARNI TASHKIL ETISHDA ZAMONAVIY TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH	110
M. A. Ibragimova, M. S. Ernazarova. BOSHLANG'ICH SINIF ONA TILI VA O'QISH SAVODXONLIGI DARSLARIDA O'QUVCHILAR IMLOVIY SAVODXONLIGINI TAKOMILLASHTIRISH	111
Салаева Муборак Сабуровна, Павлова Мария Владимировна. АРТ-ТЕРАПИЯ КАК СРЕДСТВО ГАРМОНИЗАЦИИ И РАЗВИТИЯ ПСИХИКИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ.....	113
G. E. Saidova, BOSHLANG'ICH SINFLARDA МАТЕМАТИКА O'QITISHDA ZAMONAVIY DARS SHAKLLARI	116
F. Boboxonova, NUTQIY ODOB, NUTQ JARAYONIDA TO'G'RI VA MANFAATLI SO'Z QO'LLASH SAN'ATI	117
F.M. Qosimov, M.M. Qosimov. МАТЕМАТИКА DARSLARIDA DIDAKTIK O'YINLARDAN FOYDALANISH – TA'LIM SAMARADORLINI OSHIRISH OMILI.....	119
Sidiqova, MASOFAVIY TA'LIM SHAROITIDA TALABALARNING BILIM OLISHDAGI IMKONIYATLAR	121
D.A. Ubaydullayeva, OILADA YOSHLARNING KASBIY IJTIMOYLAHVINI TA'MINLASHNING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI	122
N.B.Adizova, D. Husenova. BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARI FAOLIYATIDA TEXNOLOGIK YONDOSHUVNING O'ZIGA XOSLIGI	125
M. F. Ibrohimova. BOSHLANG'ICH SINIF МАТЕМАТИКА DARSLARIDA MANTIQIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH	127
N. B. Adizova, M. M. Fattullayeva. BOSHLANG'ICH SINFLARDA ERTAK O'QITISHNING NAZARIY VA METODIK ASOSLARI.....	128
Ю.К.Кушназарова. КУЛЬТУРА МЫШЛЕНИЯ СПЕЦИАЛИСТА КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА: СРЕДСТВА И УСЛОВИЯ ЕЕ РАЗВИТИЯ В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ.....	129
G.Bomurodova. MILLIY QADRIYATLAR NEGIZIDA BOSHLANG'ICH SINIF O'QUVCHILARI MA'NAVIYATINI YUKSALTIRISHDAGI PEDAGOGIK QARASHLAR	134
М. Дж. Хайдарова. БОШЛАНҒИЧ СИНФ УҚУВЧИЛАРИНИ ТАЪЛИМ ЖАРАЁНИГА ИНДИВИДУАЛ ЁНДАШУВНИ ТАТБИҚ ЭТИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ	135
Dzhamashova Gulnur Ablakhatovna, Dzhamayev Mamanazar Irgashevich. TECHNOLOGY OF EDUCATION SYSTEM AESTHETIC REQUIREMENTS OF STUDENTS	138
G. Eshqulova, D.B. Axmedova. BOSHLANG'ICH TA'LIMDA SINFDAN TASHQARI O'QISH DARSLARIDA LATIFALARNI O'RGANISHNING AHAMIYATI	139
Sh. Baxriddinova, M.Y. Ro'ziyeva. O'QUVCHILAR BILIM SIFATINI OSHIRISHDA GURUH INTIZOMINING O'RNI.....	141
Sh. M. Salixov, SPORT MURABBIYLARINI TAYYORLASHDA ETIKA MASALALARI	143
Sh. M. Salixov, T. M. Salixov, BO'LAJAK CHEMPION SPORTCHILARNI TAYYORLASHDA ULARNING TEMPERAMENTAL SIFATLARINI O'RGANISH.....	144
A. F. Qosimova, BOSHLANG'ICH SINIF ONA TILI DARSLARIDA O'QUVCHILARNING KREATIV FIKRLASH QOBILYATLARINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI.....	146